

Dopisi morajo biti frankirani, podpisani in opremljeni s štampiljko dotične organizacije.

Časopis prejema le člani strokovnih organizacij, ki so priključene Strok. komisiji za Slovenijo, in sicer brezplačno.

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS

— Izhaja 15. v mesecu. —

Uredništvo in uprava:
Ljubljana, pošt. predal 290

Čekovni račun štev. 13.562

Telefon interurban št. 3478

Rokopisi se ne vračajo.

Delegatom v pozdrav in premislek!

Prihodnjo nedeljo, dne 22. maja t. l. se bodo zbrali zastopniki vseh naših strokovnih zvez, ki poslujejo na teritoriju Slovenije, na kongres naše vrhovne instance strokovnega pokreta: »Strokovne komisije za Slovenijo«.

Zapoved današnje dobe je vse drugačna, kakor je bila še pred malo leti. Strokovni kongresi so služili včasih za merjenje sil raznih struj v notranjosti pokreta, včasih živahnim govorniškim dvobojem, na žalost včasih tudi osebnim razračunavanjem.

Od vsega tega ni ostalo nič, razen nekaj romantičnih spominov. Današnja doba ne išče več sijajnih govornikov-retorikov, temveč kliče po organizatorjih, ki ne bodo pretehtavali notranjih struj temveč organizatorjev, ki bodo zbrali vse tvorne sile pokreta neglede, kateri struji je kdo pripadal, jih povezali med seboj v čvrsto, a obenem elastično celoto, ter ustvarili s tem fundament, na katerem se bo konstituiral celoten delavski razred. Pa tudi to ne delavski razred v ozkem pomenu besede, sami fabriški delavci, temveč vse, kar spada pod proletarijat, vse kar je po nujnih zakonih življenja zvezano med seboj, vse kar služi svoj kruh z delom svojega uma in rok.

Včasih se je pojem duševnega in ročnega delavca strogo ločil. Če si pa ogledate n. pr. današnjega modernega profesorista, pa v resnici ne boste vedeli ali je njegovo delo bolj duševno ali bolj ročno. To, kar je moralo prej opraviti ročno delo, napravi sedaj stroj, profesoristova skrb pa je, da navaja stroj k pravilnemu delu. Znati mora čitati slike in rizbe, poznati težino in lastnosti materiala, ki je za obdelati, zračunati njegovo raztegljivost pri temperaturnih razlikah, poznati prednosti zlitin itd. Kje so časi, ko je bila umetnost domena samo nekaterih izbrancev. Ogledajte si n. pr. pohištvo, ki je razstavljeno na raznih razstavah ali velesojmu. Mogoče je arhitektova roka zarisala elegantne linije, mogoče je pravi umetnik udihnil rizbi stare narodne orname, toda ali je treba mnogo manj duševnosti, da se vse te fantazije pretvorijo iz papirja v naravno velikost in da se z obličjem, dletom in rasplo plastično ustvarijo vse te lepe umetnine.

V svetu zmaguje zavest, da je največje veličastvo življenja — delo! Vse dobrine, vsa civilizacija, vsa kultura je plod njegovega veličastva — dela!

Po vidiku tega spoznanja se mora reorganizirati tudi človeška družba. Zato je tudi jasno, da je treba temeljitejših sprememb. Čas je, da se umakne vse, ki ocenjuje vrednote sveta po drugih merilih. Kaj naj počnemo danes s tistim duhom srednjega veka, ki ga s tako skrbjo negujejo zlasti naše klasične gimnazije, ko je bilo delo nečedna dolžnost sužnjem, za »boljše« ljudi je bilo pa odmerjeno brezdelje, včasih sicer koristno filozofiranje, največkrat pa prazno političarstvo in frazarstvo, pa mogoče nekaj upravne službe.

Ta spoznanja so prodrle že v mnoge velike narode. Tem bolj bi bilo potrebno, da zmagata to spoznanje čim prej in čim temeljitejši v našem malet in v resnici proletarskem narodu, ki mu usoda ni dala ne naravnih zakladov, ne prostranih polj bogate črne zemlje, temveč nas postavila sicer med romantične gore, na

katerih pa ne raste ne žito niti krompir, s katerim bi se preživljal ta ubogi milijon prebivalcev.

Vse, kar je usoda podarila našemu ljudstvu, so pridne roke in bistra pamet in ta dva zaklada moramo razviti do skrajnosti, če nočemo podleči v veliki tekmi, ki jo tekmujejo z nami naši mogočni sosede.

Nekdo mora biti prvi, ki bo nakažal razvoju našega ljudstva, ta edini uspešni pravec. Nekdo mora prevzeti nase odij, da bo presekalo brezplodno debato v našem javnem življenju ali živimo v Jugoslaviji tri plemena istega naroda, ali trije narodi istega plemena. Nekdo mora glasno izpovedati, da so socialna vprašanja na dnevnem redu, da so le ona edino zdrava podlaga dobre nacionalne politike, državne brambe in narodne in državne neodvisnosti.

Poglejmo Čehe! Posnemajmo njih!

Organizirano delavstvo Slovenije je v marsičem že dosedaj dokazalo, da zna praktično misliti, da se je ootreslo ozkosrčnosti, ki je velika oznaka slovenskega javnega življenja in dokazalo, da ima smisel tudi za velika organizatorična vprašanja, kadar gre za dobrobit vsega našega ljudstva.

Naj pokažemo na delovanje Delavske zbornice, v kateri je imelo, kljub mnogim tujim vplivom, vendarle organizirano delavstvo prvo besedo. — Tu se sestajajo pod enim krovom organizacije, ki imajo svetovno nazorno sicer različne pravce, toda na čast stanu, ki ga predstavljajo, je treba vendar ugotoviti, da so našle vse velike odločitve vedno združeno vse, kar delavsko čuti in kar delavsko misli. Naj omenimo le nekatere prilike.

Ko je bila 6. januarja 1929 ukinjena stara ustava in so nastopile povsem nove razmere, je bil v Sloveniji edini delavski razred, ki je s svojo impozantno disciplino, s svojim hladnim mirom in bojno pripravljenostjo dokazal zrelost, da brani človeška dostojanstva vsega ljudstva proti vsakomur in da se ne umakne niti za ped s svojih pozicij. Ali se spominjate, kako so romale takrat v Beograd razne delodajalske deputacije z zahtevo, da se ukinejo delavstvu te in one svoboščine in te ali one socialno politične pridobitve. In iz cele Slovenije, od vsega delavstva se je čul v mogočnem zboru en sam glas: Ne, ne, in ne!

Prav nad tem enodušnim odporom se je razbilo takih in sličnih teženj, ki bi bile sicer prav lahko mogoče uslišane.

Ko je lansko leto Socialno ekonomski inštitut prišel s svojim delovanjem, je objasnili vsej naši javnosti, da ima namen zbrati podatke in gradivo, da se gospodarska in socialna hotenja usmerijo v pravilni pravec in se ustvarijo močne podlage za udeleževanje in eksistenco našega ljudstva. Inštitut je apeliral pri tej priliki tudi za materijelno podporo, brez katere je tako delovanje pač nemogoče. Ne vemo, kako so se njegovemu apelu odzvale druge javne ustanove, vemo le, da na celi plenarni seji Delavske zbornice ni bilo niti enega delavskega ali nameščenskega delegata, ki bi ne odobral, da se predodkazuje tej ustanovi podpora, ki je bila čisto primerna finančni moči Delavske zbornice.

Ta dva slučaja kažeta, da je naše delavstvo na dovoljni duhovni višini

in zna združiti svoje sile v trenutkih potrebe in da zna to svojo silo porabiti tudi za višje cilje, katere znajo oceniti le ljudje širšega obzorja.

Ne rečemo, da imajo same Svobodne strokovne organizacije edino zaslugo, da je šel razvoj delavskega razreda v Sloveniji v pravcu, ki smo ga zgoraj opisali. Toda resnica pa je, da so bile naše organizacije najmočnejše zastopane v tej ustanovi in da so baš one morale pokazati največ samopremažovanja, da so ustvarile ozračje, v katerem je bilo vse to mogoče.

Danes pa nastaja neodložljiva potreba, da se ta duh skupnosti in discipline zanese v čim širše mase vsega ljudstva. Zadnjič smo slišali, kako je hotel nekdo prikazati funkcionarje našega pokreta za ljudi, ki z razmršenimi lasmi in rdečo pentljo pod vratom ustvarjajo gnojišča, na katerih naj zrastejo ideje razdora, mržnje in propasti.

Takih razlag našega programa smo v preteklosti že mnogo slišali in jih bomo še morali. Toda to nas ne sme motiti. Če pogledamo naše delo v preteklosti, vidimo, da je poglavo dovolj korenin, celo toliko, da se morajo z njimi pečati celo ljudje, ki jim je sicer štetje denarja najljubši posel.

Ko s hladnim prezirom zavračamo vse take in slične insinacije, je potrebno, da se lotimo svojega dela še na širši osnovi, kakor smo ga vršili do sedaj. Kongres naših strokovnih organizacij je najboljša prilika, da ta hotenja razmotri, razširi in poglobi.

Mi smo že v enem prejšnjih člankov, ki smo jih pisali k splošnem strokovnem kongresu, ki se je vršil na velikonočne praznike v Zagrebu, povedali svoje mnenje glede delovnega programa strokovnih organizacij. Vsedržavni strokovni kongres je, kakor smo pričakovali, rešil vprašanja, ki se tičejo vsedržavnih nalog strokovnih organizacij.

Naš kongres ima pa obravnavati predvsem vprašanja, ki se tičejo strokovnega pokreta v Sloveniji. Rekli smo že zadnjič, da so ta vprašanja najmanj tako važna, kakor ona druga

in to tem bolj, ker zadevajo ne samo hotenje po boljši bodočnosti, temveč prav eksistenčno možnost delavstva in z njim vsega delovnega ljudstva Slovenije.

Naš položaj v Sloveniji ni zavirljiv. Dežela je agrarno pasivna, mora uvažati vsako leto cele tisoče vagonov živil, zanje bi pa morala dati odgovarjajoče količine industrijskih in obrtnih produktov. Vzdrževati se mora torej z umetnim gospodarstvom.

Za tako gospodarstvo so pa dovolj slabi pogoji in po zadnjih spremembah pri velikih sosedi še težji. Če pomislimo pri tem, da je še ta industrija, ki v Sloveniji deluje, kar je pomembnejše, še do 90 odst. v rokah inozemskega kapitala, potem šele vidimo, da stojimo pred orjaškimi nalogami prav golih rok in da smo s polno zavestjo zapisali, da smo tipični proletarski narod.

Vprašanja, ki jih postavljajo na nas sila življenja ni mogoče niti odlašati, ker so vsako leto s prirastkom okoli 8000 žolodcev, še trša, niti odgovoriti nanj s kakšnimi megljenimi teorijami, ki obetajo, da bo čez 1000 let na zemlji pravi raj, ko bodo ljudje, sve kar rabijo za življenje, pridobivali kemičnim potom kar iz zraka.

Do tedaj je pa treba živeti in to že danes, jutri, pojutrišnjem.

Ne moremo tu razglabljeti, kje in kako naj se dobe sredstva za nadaljnje življenjske pogoje. To je stvar mirnega študija, stvar raziskovanja, znanstvenega dožnanja. To ne spada v delokrog strokovnih organizacij, temveč za to ustanovljenih ustanov, kakor je socialno ekonomski inštitut, delavske in kmetske zbornice, univerze itd.

Strokovne organizacije imajo samo zbrati sile, da izsilijo življenju ta novi pravec, da izvojujejo smisel za načrtno gospodarstvo in da postavijo vse naravne dobrine v službo vsega ljudstva.

Za enkrat je važno, da izpeljemo koncentracijo naših sil v ta pravec, da ustvarimo dinamične sile in poiščemo vodstvo, ki se bo zavedalo velikih nalog, pred katerimi stojimo in za katere bo moral polagati naš pokret račun pred zgodovino.

Obrov.

Kongres strokovne komisije za Slovenijo

(Oblastni odbor URSSJ)

Na podlagi 26. redne odborove seje z dne 14. marca 1938 in na podlagi Statuta Urša in njegovega pravilnika za oblastne odbore sklicuje Strokovna komisija za Slovenijo kot oblastni odbor Urša dne 22. maja 1938

V. REDNI KONGRES

s sledečim dnevni redom:

- Otvoritev kongresa:
  - konstituiranje kongresa,
  - volitev verifikacijske komisije,
  - volitev komisije za poedine točke dnevnega reda.
- Poročila:
  - predsednika,
  - tajnika,
  - blagajnika,
  - finančne kontrole.
- Gospodarska in strokovna politika in položaj delavstva. (Referent

- Sedej).
- Socialna zakonodaja. (Referent s. Stanko.)
- Delavski tisk in delavsko sindikalno gibanje. (Referent s. Svetek.)
- Volitev novega odbora in finančne kontrole.
- Razno.

Kongres se bo vršil v nedeljo, dne 22. maja 1938 ob 9. uri dopoldne v veliki dvorani Delavske zbornice v Ljubljani.

STROKOVNA KOMISIJA ZA SLOVENIJO

Sedej Lojze, predsednik, l. r.

Bricelj Vilko, tajnik, l. r.

Knjige »Cankarjeve družbe« v vsako delavsko in kmečko družino!

Kongres URSSJ v Zagrebu

O velikonočnih praznikih se je vršil kongres URSSJ v Zagrebu, na katerem je bila ogromna udeležba delegatov iz vseh krajev države, kakor tudi izven meja naše države. Kongres je bil velika manifestacija edinstva in solidarnosti delavskega razreda.

Kongres so posetili internacionalni predstavniki in sicer: Sindikalno internacionalno in Čehoslovaški sindikalni pokret je zastopal sodrug Tayerle iz Prage, švedski sindikalni pokret sta zastopala Arnold Sölvén in Axel Strand iz Stockholma, danske strokovne organizacije je zastopal sodrug A. Jensen iz Kopenhage, holandske sindikate je zastopal sodrug Van der Lende iz Amsterdama, madžarsko sindikalno centralo je zastopal sodrug Beno Gal iz Budimpešte.

Vse ostale zveze, kakor tudi delavske zbornice in ostale socialne ustanove so poslale svoje predstavnike, Ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja pa je zastopal načelnik g. Dušan Jeremić.

Nasprotniki našega sindikalnega gibanja so pač bili razočarani pred toliko udeležbo. Poskušali so na vse načine, da bi temu kongresu dali drugo obilježje kakor ga je imel. Tudi letak, ki ga je izdal HRS, ni imel tistega odziva, kakor so ga pričakovali gospodje, ki stoje na čelu tej organizaciji hrvatskih delavcev in ki se tudi sami ne strinjajo z njihovim vodstvom. Kongres je vodil stari preizkušeni borec sodrug Luka Pavičević, kateri je v delavskem gibanju že preko 40 let in se je udeleževal že v stari Srbiji pod najtežjimi prilikami delavskega socialističnega gibanja.

V dobro zasnovanem govoru, ki ga je imel pri otvoritvi, je navedel vse težkoče, ki so bile stavljene vodstvu kongresa s strani politične oblasti. Vendar je bil kongres kljub vsem oviram močna manifestacija enotnosti sindikalnega gibanja v naši državi. Sodrugi Tayerle iz Prage je zastopal istočasno Internacionalno, ter je v svojem referatu navajal, da so se prošlo leto prijavile v internacionalni sindikalni savez še neveljane organizacije, tako Ameriška federacija dela s 3.500.000 članov, isto so pokazali tudi ruski sindikati, kateri so dosedaj stali ob strani, tako da sedaj šteje Internacionalna 20.000.000 organiziranega delavstva. (Govor s. Tayerla bomo po možnosti objavili v prihodnji številki »Delavca«).

Delegat skandinavskih dežel je poročal, da je pri njih v svobodnih sindikatih organiziranega 90 odst. delavstva, zato so tudi brezposelne podpore večje, kakor pa so plače naših najboljših plačanih delavcev. Bili so isto zanimivi podatki o tem, kako njihovi sindikati delujejo pri sklepanju vseh mednarodnih trgovskih pogodb.

Madžarski delegat s. Beno Gal, ki je že stari poznavalec na naših kongresih in ki je sijajen govornik, je napravil najboljši vtis na delegate, ki so bili navzoči na kongresu. Navajal je vse težkoče, ki jih zadaja madžarski kapitalizem delavstvu, in ki tudi ne dopušča svobodnega razvoja.

Kongresu je prisostvovalo 229 delegatov iz vseh krajev države. Vsi referati, ki so jih podali posamezni referenti, so napravili najboljši vtis na vse delegate, kakor tudi na predstavnike drugih držav. Prav posebno pa referat s. Krekića, v katerem je

Obvestilo kovinarjem!

Podružnica S. M. R. J. v Slavonskem Brodu sporoča, da se nahajajo v mezdnem gibanju ter naprošajo vse slovenske varilce, da ne potujejo v Slavonski Brod, kakor tudi naj ne nasedajo časopisnim vestem, ker tvornica išče varilce. Ko se konča borba, bomo pravočasno obvestili v strokovnih listih, ako se bodo potrebovali varilci za to tvornico.

Podružnica SMRJ, Slav. Brod.

opisano celotno delo URSSJa ter njega razvoj.

Ursov pokret zaznamuje stalni napredek, tako tudi v mednarodnem sindikalnem gibanju, kar dokazujejo te naslednje številke plačujočih članov:

leto	1928	1929	1930	1931	1932
članov	25.921	22.114	31.150	28.496	29.293
leto	1933	1934	1935	1936	1937
članov	30.421	30.755	37.572	54.707	56.222

to so člani, za katere je plačana kvota. Po izkazih poedinih savezov, število neuposlenih članov, kateri ne plačajo članarine in niso izkazani po plačani kvoti, znaša okrog 40.000. — Tako, da Ursove organizacije štejejo okrog 100.000 članov, brez, da računamo še pripadnike, ki so mnogoštevilni, in ki so pokazali pripadnost razrednemu delavskemu pokretu pri volitvah delavskih zaupnikov.

To so dejstva, ki govore, da nasprotniki ne morejo zrušiti tega pokreta. Na kongresu so bile sprejete k posameznim točkam dnevnega reda tudi važne resolucije, predvsem o redu in disciplini ter cilju in nalogah pokreta Ursa. O redu in disciplini v pokretu se naglašava v resoluciji, da je Ursov pokret samostojen in neodvisen od vseh političnih strank. Vsa sporna vprašanja, ki nastajajo v posameznih zvezah, se imajo v najkrajšem času v smislu statutarnih predpisov objektivno in konstruktivno rešiti čimprej v prilog enotnosti sindikalnega pokreta Ursa.

O karakterju in nalogah pokreta Ursa se poziva vse delavce in nameščence, da se brez ozira na razna politična in verska čuvstva grupirajo v svobodnih sindikatih, ki so v sestavi Ursa za izboljšanje ekonomskega položaja delavskega razreda.

Obsoja vsako akcijo in gre za tem, najsi bo iz kateregakoli razloga, razbijati edinstvo in celino delavskega sindikalnega pokreta, ter apelira na vse dobronamerne, da vzamejo sindikalni pokret iz vseh političnih in strankarskih kombinacij.

Poziva vse delavce in nameščence, da se zavedajo svojih dolžnosti napram delavskemu razredu, ter da lojalno sodelujejo na grupiranju svobodnih sindikatov in da čuvajo enotnost sindikalnega pokreta.

Potrdjuje se sklepi Sarajevskega kongresa o redu in disciplini in sklepe Izvršnega odbora Ursa. Sodelovanje s sindikati, ki stoje še izven celine pokreta Ursa radi skupnih interesov. Apelira na vodstvo posameznih zvez, da v slučaju stavk neorganiziranega delavstva stopijo z njimi v stike, ter prevzamejo vodstva in privedejo neorganizirano delavstvo v organizacijo.

Kongres potrjuje sklepe Sarajevskega kongresa radi delavskega časopisja ter stavlja Izvršnemu odboru nalogo, da opozori vse one organizacije, ki izdajajo svoje liste, da v kolikor niso nujno potrebni, da se ustavijo. Pokrajinski listi, ki jih centrala Ursa prizna kot svoje, pa so obvezni za vse članstvo na njih teritoriju.

Kongres Ursa je pokazal tudi na zunaj in pred vso javnostjo, da so delavci v Ursovih organizacijah močnejši faktor.

Kongres je zaključil svoje delo ob veliki manifestaciji odločnosti in edinstva delavskega razreda. Izvolil je iz vseh avtonomnih zvez, ki so v sklopu Ursa, Izvršni odbor, ki je naslednji: Pavičević Luka, Krekić Bogdan, Petek Branko, Belić Milorad, Guzić Stepan, Pfeifer Vladimir, Pintar Miroslav, Jakomin Lovro, Toman Franc, Jakšić Jovo, Medić Peter, Ivšić Mato, Mrduljaš Duško, Rozmajer Anton, Mašić Božidar. Nadzorni odbor pa: Bosner Josip, Parte Franjo, Jevtović Života.

Naloga vsem zvezam in članom je, da vse sklepe, ki so bili na tem kongresu napravljene, prenesejo v življenje delavskega razreda ter utrdijo akcijsko in organizacijsko edinstvo delavskega razreda kot predpogoj za usposobljenje delavskega razreda o zaščiti njega osnovnih interesov.

O podpornem skladu za stare in onemogle delavce

Minilo bo še precej časa, preden bo osrednji urad za zavarovanje delavcev pričel nakazovati dajatve na račun zavarovanja za onemoglost, starost in smrt. Saj znaša najnižja karentna doba 100 tednov, to je 2 leti.

Ker pa je bilo starostno zavarovanje uvedeno šele dvanajst let kasneje kakor pa bi se to moralo zgoditi po zakonu o zavarovanju delavcev, zato so težko in krivično prizadeti vsi oni delavci, ki so ali še bodo ostali brez vsake pokojnine zato, ker se zakonita določila niso izvedla in se starostno zavarovanje ni pričelo ob času, ki ga zakon določa.

Da bi to krivico vsaj deloma popravili, je minister za socialno politiko in narodno zdravje osnoval s posebnim pravilnikom poseben sklad za podpiranje ostarelih in onemoglih delavcev. — Ta pravilnik je objavljen v »Službenih Novinah« od 9. 4. 1938. upajmo, da bo skoro tudi slovenski »Službeni list« prinesel prevod tega pravilnika.

Omejili se bomo na glavna določila.

Iz sredstev tega sklada bodo dobivali mesečne rente delavci in (delavke), ki so:

a) onemogli, so brez vsakršnega premoženja, so na to rento navezani, pa so bili pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev po 1. juliju 1925 vsaj 250 tednov prijavljeni v zavarovanje in

b) dopolnili 70 let, so brez vsakršnega premoženja, so na to rento navezani, pa so bili pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev po 1. juliju 1925 vsaj 500 tednov prijavljeni v zavarovanje.

Takoj je treba povedati, da izdani pravilnik ne ustvarja za nikogar nobene pravice do rente. Podpore iz tega sklada bo izplačeval osrednji urad za zavarovanje delavcev le po razpoložljivih sredstvih in se nihče ne bo mogel pritožiti, če bi mu osrednji urad rento odklonil, čeravno ima vse zahtevane pogoje za rento.

K zahtevanim pogojem pa je pripomniti posebej:

Delavec bo moral dokazati, da ima vse pogoje. Onemoglost bo ugotovil zdravnik okrožnega urada. Zato bo poklican na zdravniško preiskavo vsak, ki bo vložil prijavo za podporo in zatrjeval, da je onemogel. S potrdilom pristojnega občinskega urada pa bo moral vsak, ki vložil prijavo, dokazati, da je brez takega premoženja, ki bi mu omogočalo preživljanje. Toda, dokazati ne bo moral samo tega. Dokazati bo moral tudi, da nima nobenega sorodnika, ki bi bil po zakonu dolžan, da onemoglega ali ostarelega delavca vzdržuje.

Vse te dokaze pa bo kazalo zbirati le, če ima delavec dovolj članstva, to je, če ima 250 oziroma 500 tednov. Brez tega članstva je vsaka prijava zastoj, ker bodo skromna sredstva zadoščala komaj za one, ki bodo mogli dokazati zahtevano članstvo.

Vsi pa, ki izpolnijo te sicer zelo stroge pogoje, naj pri pristojnih ekspoziturah okrožnega urada za zavarovanje delavcev zahtevajo posebne tiskovine. Te tiskovine naj vestno izpolnijo, prilože vsa dokazila in tako izpolnjene prijave pošljejo okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev.

Zadnji rok za te prijave je prvi julij.

Če ponovimo, tedaj moramo reči, da naj prosilec priloži prijavi sledeče priloge:

1. Krstni ali poročni list, domovnico, delavsko knjižico;

2. potrdilo občinskega urada o premoženjskih in družinskih razmerah;

3. dokazila o zaposlitvah.

Končno pa je treba tudi povedati, koliko bodo znašale podpore iz tega sklada.

Višina te podpore se bo ravnala po zavarovani mezdi dotičnega prosilca v poslednjih treh koledarskih letih, preden je bila vložena prijava za podporo. Ako pa dotična oseba v tem času ni bila zavarovana za bolezni niti 40 tednov, tedaj se vzame v poštev zavarovana mezda v onih zadnjih treh koledarskih letih, v katerih je bil dotični zavarovan vsaj 40 tednov.

Mesečni znesek podpore znaša:

Ako je triletna zavarovana mezda

nad Din 36.000	= Din 200.—
nad Din 27.000	= Din 160.—
nad Din 18.000	= Din 120.—
nad Din 12.000	= Din 80.—
pod Din 12.000	= Din 60.—

Osebam pa, ki so bile po 1. juliju 1925 zavarovane več kot 500 tednov, se povečajo gornji zneski za 50%. Najvišja renta bo znašala torej Din 300 mesečno.

Radi jasnosti podčrtamo še, da se bodo dajale te podpore le delavcem in delavkam, ne pa tudi njihovim družinam. S smrtjo delavca, ki bo prejemal tako podporo, bo prestala tudi ta podpora. Vdova take podpore ne bo mogla dobiti.

Ker so sredstva za ta podporni sklad omejena, vsaj bodo plačevali v ta sklad prvih pet let 6%, drugih pet let 4% in tretjih pet let pa le po 2% letno od predpisanih prispevkov za onemoglost, starost in smrt, zato je po pravilniku že tudi naprej določena najvišja vsota, ki se bo lahko v območju ljubljanskega okrožnega urada porabila v ta namen.

Po približnih računih smemo računati, da bo lahko znesla vsota vseh mesečnih rent sedaj približno Din 65.000 ali letno 780.000 dinarjev. Število rentnikov pa se bo ravnalo po višini ugotovljene zavarovane mezde. Čim višja bo zavarovana mezda pri posameznemu prosilcu, tem višja bo zato mesečna renta in tem nižje število rentnikov.

Zdi se, da ne trdimo preveč, če izrečemo trditve, da bo za ta znesek v Sloveniji preveč prosilcev in zato ne bodo vsi, ki imajo pogoje, dobili teh rent.

STROKOVNI VESTNIK

KROJAČI

MEZDNO GIBANJE LJUBLJANSKIH KROJAČEV KONČANO!

Mezdno gibanje ljubljanskih krojačev je končano s sklenitvijo kolektivne pogodbe za vse krojaške pomočnike na teritoriju mesta Ljubljane. Pogodba ni v celoti taka, kot so jo predložili pomočniki, temveč je sklenjena potom sporazuma med pomočniki in udruženjem. Od leta 1932. niso imeli krojači nikake pogodbe, temveč je vsak mojster plačeval po svoji volji. Sedaj je temelj tu. — Mojstri so razdeljeni v razrede, po kvalifikaciji in po obsegu obrata. Nekateri mojstri se ne strinjajo z razdelitvijo, pa tudi pomočniki so mnenja, da spadajo njihovi mojstri v višji razred, kot pa so dodeljeni. Ta pogodba je veljavna do 1. II. 1939. Do tega časa se bodo pokazale dobre in slabe strani te pogodbe in krojaški pomočniki bodo imeli priložnost, da potom svoje strokovne organizacije predlagajo izpremembe, kar bodo smatrali za potrebno. Rezultat te kolektivne

pogodbe se bo pokazal šele čez nekaj časa, ko bo ta v veljavi. V prvem razredu, razen par izjem, niso pomočniki ničesar pridobili, ter so stopili v stavko bolj iz solidarnosti, kot pa za povišanje plač. Tudi v drugem in tretjem razredu več pomočnikov ni pridobilo ničesar, ter nekateri prejemajo še manjše plače kot prej, dasiravno kolektivna pogodba to zabranjuje. Uspeh je pač ta, da so posamezni mojstri izenačeni in s tem onemogočena umazana konkurenca med njimi. Udruženje stremi sedaj za tem, da bi se sklenila kolektivna pogodba tudi za vse one krojaške mojstre, kateri so vključeni pri njih in so izven teritorija mesta Ljubljane. Stvar je ležeča sedaj na pomočnikih samih, kateri so zaposleni v ljubljanski okolici in spadajo pod to udruženje.

Nekateri mojstri se sklepov kolektivne pogodbe ne držijo in jo kršijo, drugi se ne morejo užiteti v nove razmere in odpustajo pomočnike z motivacijo, da nimajo dela. Sodrugi! Ako mojstri kršijo pogodbo, jih opomnite na to. Vsak mojster je dolžan, da se kolektivne pogodbe točno drži in kdor

misli, da je oškodovan, naj si vse in za vsak dan sproti zabeleži, ker vse to je za tri leta tožljivo potom obrtnega sodišča. Apelirali bi na vse gg. mojstre, da se držijo te pogodbe posebno pa podpisniki.

Za časa stavke je objavilo združenje, da je več manj sposobnih pomočnikov, kot pa sposobnih. Mi moramo ta očitek energično odkloniti. Sicer je to slaba reklama za gg. mojstre, ako sporočajo javnosti, da zaposlujejo več manj sposobnih pomočnikov kot pa sposobnih.

Udruženje je svojim članom izdelalo nov cenik za njihove naročnike, kateri je nekoliko višji in enoten za vse mojstre v istem razredu. Tako bodo nekateri mojstri računali več, kljub temu, da svojim pomočnikom plač niso povišali.

Sodrug! Z Vašo solidarnostjo in enotnim nastopom ste pokazali, da se zavedate svojih pravic, zato ste si tudi izvojevali kolektivno pogodbo. Toda to ni dovolj! Sedaj morate gledati, da se bo ta kolektivna pogodba tudi izvajala in da ste jo tudi pripravljeno braniti pred vsemi kršitelji. V združenju in solidarnosti je moč. Zato vsi krojaški pomočniki, kateri še niste organizirani, priključite se organizaciji Občinskih delavcev na slovenskem ozemlju!

MONOPOLCI

ZADNJE ČASE SE ŠOPIRIJO

nekakšni zeleni pokretaši v tobačni tovarni v Ljubljani z najgršimi metodami proti naši podružnici, odnosno proti Savezu monopolističnih delavcev v Jugoslaviji. To kar oni delajo, je vse obsodbe vredno. Najbolje se med njimi odlikuje tako zvana mavrica, ki je bila baje že pri vseh društvih, kar jih v Jugoslaviji obstoja.

Žal pa tudi tam niso preveč zadovoljni z njim. Ker se ga hočejo tudi tam otrestiti, se na podlagi tega hoče prikupiti s tem, da blati našo organizacijo in posamezne člane. Razumljivo je, da to v današnjih časih deloma lahko vrši, ker baje dobiva od nekaterih gospodarstev in nadzornikov inštrukcije za to razdiralno delo. Pripominjamo, da članstvo Saveza monopolističnih delavcev v Jugoslaviji tako laži-demaško delo najgrše obsoja, kajti to ni več v korist delavstva. — Tako razdiralno delo je za delavstvo pogubno. Ravno sedaj, ko bi bilo treba delavstvu pomagati in izboljšati delavsko existenco, se tovariši poslužujejo tako umazane agitacije.

Govorite in bahate se že tri leta, kaj da ste že dosegli za delavstvo in kaj še boste, mi delavci na dobro vemo, da niste do danes napravili za delavstvo prav ničesar drugega kakor to, da imate na svoji vesti en ducat brezposelnih delavcev, na podlagi vaše agitacije.

Sedaj se bahate o plačilnem pravilniku, kaj da delate na tem, ali mi vam povemo samo eno, da osnutek plačilnega pravilnika in predlog nista imamo že dolgo časa v svojem arhivu. Ko je Savez monopolističnih delavcev napravil predlog na svoji anketi za pravilnik o kategorijah in plačilnem sistemu, se vam še sanjalo ni o zelenem plašču, kajti vaše članstvo je bilo takrat včlanjeno v organizacijo, katera se je res borila za delavske pravice. Ni se na borila za razbitje Saveza monopolističnih delavcev, kakor delate to danes vi po navodilu vaše gliharske politike. Smatramo, da to ni več strokovna delavska organizacija, temveč organizacija buržuazije, ki v vašem pokretu tudi načeljuje.

Zapomnili si bomo tudi to, kaj se je neki vaš funkcionar izrazil na zadnjem vašem sestanku v Zadrugi kleti, kajti takih izrazov ne bi pričakovali od krščanskih kulturnih delavcev, ako bi se količkaj zavedali. Mi vemo, da Kristus ni nobenemu svojemu nasprotniku pljunil v obraz, kar pa vi ne upoštevate.

Vse članstvo podružnice SMD pa pozivljamo, da ne ukloni, držite se svoje strokovne organizacije. Le ta organizacija je pravilna branilka delavskih interesov, ne verujte tega, kar mavrica prikazuje. Povdarjamo, da je Savez MD močan, saj ima 35 podružnic v marcu mesecu so se ustanovile 3 nove podružnice, čeravno je delal zapreke. Dalje obveščamo vse članstvo, da savezna uprava stoji na tališču, da NU izda pravilnik o plačah, kakršnega je zahtevala anketa MD v Beogradu.

Delavci! Delavke! Ne uklonite, ne pustite se begati od klerikalnih fašističnih plačanov, kajti to je njih interes, da nas zasuznjajo.

Naprej za svobodo, pravico in kruh!
Družnost!

RUDARJI

Važna konferenca rudarjev

V torek, dne 19. aprila t. l. se je vršila v sejni dvorani Delavske zbornice v Zagrebu konferenca delegatov Zveze rudarjev Jugoslavije in Saveza rudarskih radnika v Zenici iz cele države. Na konferenci so bili navzoči poleg delegatov še oblastni tajniki s. J. Arh iz Zagorja, s. S. Komerički iz Zagreba in s. V. Veličkovič iz Beograda.

Namen konference je bil: 1. proučiti delovni in socijalni položaj rudarjev v državi; 2. socijalno zavarovanje rudarjev pod novih pravilih o bratovskih skladnicah; 3. rudarji in novi rudarski zakon; 4. akcija za popolno ali vsaj federativno ujedinjenje obeh rudarskih zvez.

Po daljši debati, v katero so posegli vsi navzoči delegati iz posameznih rudnikov in pokrajin, se je k točki 1. ugotovilo sledeče:

Da so delovne in mezdne prilike rudarjev v večini rudnikov v državi absolutno neodgovarjajoče, če ne naravnost obupne. So rudniki, ki ne samo da neredno izplačujejo svoje rudarje, temveč jih plačujejo pod določbe o višini mezd zakona o minimalnih mezdah. O pravilni urejenosti delovnih in varnostnih razmer v jami pri delu sploh ni govora. So še celo rudniki, ki imajo takozvano rudniško policijo (arnavte), ki so v strah in trepet rudarjev. Določbe zakona o zaščiti delavcev o 8-urnem delovniku in prekočasnem delu se ne upoštevajo. Zakonita zaščita zaupnikov je samo na papirju. Predvsem pa trpe rudarji južnovzhodnih delov države na pomanjkanju svobode združevanja v svoji razredni strokovni organizaciji, kar jim onemogoča vsako odločnejšo borbo proti krivicam, ki se jim gode danadan. Topogledno se je napravilo že mnogo pritožb na merodajna mesta, ali žal do danes brezuspešno.

K drugi točki se je ugotovilo, da so nova pravila o bratovskih skladnicah z veljavnostjo od 1. jan. 1938, v čl. 50 in 82 prinesla poslabšanje napram prejšnjim pravilom. Osobito čl. 50, ki naravnost ogroža pridobljene pravice rudarjev in plavzarjev je nad vse krivičen. Rudarski savezi morajo vse storiti, da se ta člen spremeni prej, predno bi prišle njegove posledice do izraza. Sploh je delati na tem, da bo v bodoče vse delo za spremembo še ostalih nejasnih določb pravil, izraz soglasja vseh rudarjev v državi.

K tretji točki o novem rudarskem zakonu je soglasna zahteva rudarjev, da se ta zakon čimprej izda. Zakaj, krivično in osobito za rudarje je kvarno to, da imamo pri nas še 5 različnih rudarskih zakonov in s tem 5 različnih postopkov v odnošjih med podjetniki in delavstvom. V novi rudarski zakon se naj vnese vse obstoječe zaščitne mere za delavstvo, pri čemer pa mora biti zaščita zaupnikov in svoboda združevanja strogo zajamčena. Rudarsko-policijski predpisi se naj uredijo za vso državo skupno, ob upoštevanju sedanjih prilik dela in odkopnih metod.

K četrti točki o akciji za popolno ujedinjenje se je sklenilo, da se ima v mesecu avgustu v Slav. Brodu vršiti tozadevna konferenca zastopnikov obeh zvez, katera bo končnoveljavno napravila sklepe, ki bodo šli za tem, da se razredno strokovno organizirani rudarji čimbolj združijo.

ZAGORJE OB SAVI

LEP NAPREDEK

Da je zagorsko delavstvo že od nekaj organizacijsko najbolj dostopno, je znana stvar. Tu je imela razredna strokovna organizacija rudarjev vedno močno postojanko. To so videli tudi naši nasprotniki in so zato zastavili vse svoje sile, da se med tukajšnjim delavstvom uveljavijo in oslabijo udarno moč rdečkarjev. To se jim je do gotove mere tudi posrečilo. Vendar ves njihov trud bi bil zaman, če ne bi bila prišla kriza, ki je povzročila težke redukcije, vsled katerih se je zmanjšal stalež delavstva od prejšnjih 1760 na 600, vsled česar je ZRJ na izgubi članstva največ utrpela.

Vendar agilnemu delu požrtvovalnih sodrugov in pa pravilnem zastopstvu rudarskih interesov po Zvezi rudarjev, se je posrečilo, poglobiti organizacijsko zavest med rudarji in ostalim delavstvom tako, da je zagorska podružnica ZRJ v teku enega meseca pridobila 57 novih članov in oglašajo se vedno novi. To znači, da bo zagorska podružnica ZRJ prva, ki bo imela v kratkem organiziranih nad 50 odst. vseh pri rudniku in apnenicah zaposlenih delavcev. To sicer še daleč ni dovolj, ali je dokaz priznanja delavstva za naše delo in v tem je naš ponos. Sodrug! rudarji iz ostalih rudnikov, mi vam kličemo:

za nami, naprej!

STAVBINCI

ZBOROVANJE STAVBNIH DELAVCEV V LJUBLJANI

V soboto, dne 7. maja smo stavbni delavci iz Ljubljane in okolice zopet napolnili dvorano »Delavske zbornice«. Pogajanja za kolektivno pogodbo so končana. Sledilo je pomirjenje po določbah »Uredbe o minimalnih mezdah«. Naša delegacija je potrebovala novih pooblastil, ki smo jih po zaslišanju referatov tudi dali.

S. Stanko, referent Delavske zbornice nam je nazorno poročal o poteku pogajanj in o zaprekah, ki obstojajo danes v vseh mezdnih gibanjih, posebno pri sklepanju kolektivne pogodbe za vso pokrajino. Navedel je, da so zastopniki delodajalcev pristali da se plače pomožnih delavcev dvignejo v I. mezdnem razredu na din 3.75 na uro kot najnižjo plačo, plače zidarjev in tesarjev $\frac{1}{2}$ na din 5.75, druga $\frac{1}{2}$ din 6 kot najnižjo plačo. Po 31. decembru 1937 se pa avtomatično dvignejo za pomožne delavce na din 3.85, za profesioniste na din 6, kot najnižja plača.

S. Valjin, tajnik zagrebške podružnice SGRJ je poročal o uspehih in neuspehih mezdnih gibanjih širom Jugoslavije. Mostrsko nam je prikazoval, da so mnogokrat uspehi mezdnih gibanj odvisni od pravilne taktike, ki jo zavzemajo delavci. Časi so takšni, da moramo večkrat delati z glavno nogo s srcem. Mnogokrat izgubi delavstvo vsled napačne taktike še to, kar si je tekom več let z muko pridobilo.

S. Tratar, tajnik podsaveza za Slovenijo, nam je orisal vse vrednosti kolektivne pogodbe, ki velja za vso pokrajino. Med drugim je povdaril, da se naša borba šele začinja, ker kolektivno pogodbo bomo morali še vedno braniti. Zato mora delavstvo budno paziti na razne manevre podjetnikov, ki bodo na vsak način skušali omejiti naše težko priborjene pravice. Obramba bo uspešna le, če bomo stavbni delavci složni. Zborovalci so budno sledili govornikom in dajali duška svoji boleči notranjosti. Po kratki debati smo dali naši delegaciji polnomočje, da lahko podpiše v skrajnem slučaju tudi takšno pogodbo in to iz taktičnih razlogov, čeprav so naše plače globoko pod eksistenčnim minimumom.

Zborovanje je bilo rekordno obiskano kljub temu, da je bilo sklicano v soboto ob 3. uri popoldne. Delavci pri podjetjih, ki še niso imeli tako zvane angleške sobote, so ostavili delo in šli na zborovanje, kar dokazuje, da smo stavbni delavci v Ljubljani zavedni in složni. Sloga stavbnega delavstva mora še v nadalje ostati na tej višini, ker le složni bomo v stanu boriti se za naše pravice.

Stavbni delavec.

OBČNI ZBOR KRANJSKE PODRUŽNICE SGRJ

je izpadel, kot je bilo pričakovati, silajno. Navzoči so bili skoraj vsi redni člani. Slemenova dvorana je bila polna. S zanimanjem so navzoči sledili izvajanjem govornikov, posebno sta bila nagrajena z aplavzom ss. Kerč in Tratar.

Občni zbor je otvoril podpredsednik s. Nartnik. Za častnega predsednika je bil izvoljen s. Toplikar, ki je vodil potem občni zbor in dal besedo s. Kerču, ki je pozdravil občni zbor v imenu Splošne delavske strokovne zveze, za »Vzajemnost« je govoril s. Bajd, za podzvezo in centralo pa s. Tratar, ki je referiral tudi o stanju naše borbe za kolektivno pogodbo. Odobreno je bilo dosedanje postopanje organizacije in manifestirala se je trdna volja, da se morajo vsaj naši zadnji predlogi uveljaviti.

Nato so sledila poročila funkcionarjev, ki so bila vzeta na znanje in se je dala staremu odboru razrešnica. Preide se k volitvi novega odbora. Soglasno so bili izvoljeni naslednji sodrug: Predsednik Nartnik Anton, podpredsednik Dolenc Filip, tajnik Škerbinc Danilo, blaginjak Maček Andrej, odborniki: Rogelj Franc, Toplikar Alojzij, Novak Lojze, Nadzorstvo: Trebušak Ivan, Trampuš Karlo, Jevševar Julij.

Oglasilo se je še več sodrugov k besedi. Vsi so bili za enoten nastop delavstva. Povdarjala se je tudi ozka povezanost raznih strok med seboj in z zadoščanjem se je vzelo na znanje, da se končno vendarle spravi v življenje tudi v Kranju Krajevni medstrokovni odbor.

Prava sodružnost in enotnost, ki vlada med nami, med člani, med člani in odborom in med odborniki samimi je porok, da ni še konec našega napredovanja. Sigurno se bodo izvajali sklepi našega zborovanja, vsakdo bo doprinesel svoj del k njih oživitvenju.

S. Nartnik je zaključil občni zbor z apelom na navzoče, da grede srčno na delo za naš svoboden, razredni sindikat in uspeh ne more izostati.

OBKLOV POLIR — ŽRTEV ORGANIZACIJE

Rekli boste, dragi sodrug, da je to bela vrana. Pa vendar, po lastni izjavi onega gospoda bi se on vozil v avtomobilu, če bi ne bilo organizacije... Tako je pravil tudi svojim delavcem. Pričakovati bi bilo, da se vsi Oblakovi delavci vozijo z avtom na delo, ker niso organizirani. Toda na žalost so še malo bolj izkoriščani kot drugi zavedni stavbinci.

Za onega gospoda, ki je za organizacijo žrtvoval avtomobil, bomo pa ustanovili kako posebno šaržo po vzgledu meščanskih društev. Red zlatega kostruna po starem avstrijskem vzorcu bi morda tudi odgovorjal?

Kranjski jastreb.

V CELJU SO STAVBINSKI DELAVCI

v nedeljo, dne 8. t. m. na zborovanju sklenili obnoviti podružnico SGRJ. Po podanih poročilih so uvideli, kako ogromno škodo so imeli lansko leto od tega, ker so bili popolnoma pasivni in neorganizirani. Saj so celjski stavbni podjetniki plačevali pomožne delavce 25 do 50 par in zidarje, tesarje pa celo 1 dinar do din 1.50 nižje od pogodbene tarife. Tako so delavci izgubili tekom leta težke tisočake, ki so jih mesto njih spravili v svoje žepe podjetniki sami.

Sklep je bil ta, da delavstvo takoj obnovi članstvo in v najkrajšem času skliče redni občni zbor podružnic, ki si bo vzela

nalogo izterjati od podjetnikov doplačilo, kar so premalo plačevali in pa za v bodoče poskrbeti, da se bo nova kolektivna pogodba res izvajala.

ZELO RAZVESELJIVO

se razvija naša kranjska podružnica. Apatija, ki je po neuspehi tekstilni stavki zajela delavstvo v občje, tako tudi stavbno, je popustila. Sestanki in zborovanja so vedno bolj številno obiskana. Gotovo je, da razvijajo funkcionariji podružnice vse svoje sile in sposobnosti, da vstvarijo med stavbinskim delavstvom zopet onega organizacijsko živahnost, ki je vladala od začetka. Tem sodrugom gre vse priznanje.

V KAMNOLOMIH V RIBNICI NA POH.

je naša podružnica pričela pojačano delovati. Vsled skoraj nevdržnih razmer, ki vladajo v teh kamnolomih, se delavstvo pripravljajo na tarifno gibanje. Delavska zbornica je nedolgo tega povabila lastnike teh kamnolomov na razgovore za sklenitev kolektivne pogodbe, a ti so pogajanja odbili, češ, da bi potem morali zapreti kamnolome, ker bi jih južna konkurenca ubila.

Vsaj deloma razseden človek bi pričakoval, da po podjetnik, in najsibo še tako reakcionaren, vendarle priznal, da pri tej draginji delavec ne more živeti s plačo od 15 do 20 dinarjev dnevno. A zastoj je pričakovati tega. Zato je delavstvo končno uvidelo, da ni druge rešitve, kakor lastna organizirana moč in se je odločilo povesti borbo za, čeprav skromno, izboljšanje svojega bednega položaja.

V VELIKI KIKINDI

je 5. t. m. stopilo nad 1000 opekarniških delavcev v stavko. Delavci, ki bi ev. namestili potovati tja radi dela, naj to nameropuste, dokler traja stavka.

V SARAJEVU

so stavbinci osnovali svoje delavsko prosvetno - kulturno društvo »Gradjevinar«. Sodrug! posnemajmo. Pišite po informacije na I. O. podsaveza v Ljubljano.

LESNI DELAVCI

ŠT. VIDSKI MIZARJI

včlanjeni v Zvezi lesnih delavcev, so imeli članski sestanek dne 24. aprila v gostilni pri Kratkiju.

Na tem sestanku se je razpravljalo o vseh težnjah, ki vladajo radi kolektivne pogodbe v Št. Vidu in bližnji okolici.

Na tem članskem zborovanju sta poročala s. Dermastija ter s. Gregorčič iz Ljubljane s strani centralne uprave. Vendar pa kljub temu, da stoji mizarsko delavstvo pred obnovitvijo kolektivne pogodbe, ni takšnega odziva s strani delavstva, kot bi pravzaprav moralo biti. Razmere, ki vladajo po raznih delavnicah, so takšne, da jih ni za opisati, ne da je samo mizarski pomočnik, temveč mora biti tudi še hlapec in dekla, večkrat pa tudi pestunja. Da o vajencih sploh ne govorimo. Inspekcija dela kot nadzorna oblast, ki je v neposredni bližini Št. Vida, zelo redko kedaj pogleda v te naše delavnice. Zaradi tega pa tudi gg. delajo tako, kakor se jim zljubi. V nekem podjetju imajo pomočniki stanovanje kar v delavnici, gotovo smatra mojster, da je to najbolje, ker je najbližje do svojega »Hobelbanka«. To so po največ one delavnice, kjer ima glavno besedo ga. mojstrica. Najdejo se še delavnice, v katerih pomočniki ne dosegaajo plače po uredbi o minimalnih mezdah, ki je itak zelo nizka.

Sedaj se dela po delavnicah s polno paro, da bodo gg. te izdelke, katere delavci izdelujejo po teh delavnicah, pokazali razni gospodi, katera obišče ljubljanski velesejm. To gre iz leta v leto, iz dneva v dan, mi pa ostanemo živi okostnjaki in tuberkuloza ima široko polje med mizarji v Št. Vidu.

S. Dermastija je podal poročilo o sklepih kongresa Urša, ki se je vršil meseca aprila v Zagrebu. Predvsem pa o poročilih, ki so jih podali internacionalni zastopniki iz raznih zunanjih držav. Navajal je, da je treba več solidarnosti, več borbenosti, ako bomo hoteli, da dosežemo zopet kolektivno pogodbo, s katero naj se uredijo mezdne in plačilne razmere mizarskega delavstva v Št. Vidu.

Razpravljalo se je tudi o vseh drugih težavah, ki nastajajo v organizaciji sami radi mlačnosti in nezavednosti posameznih članov. Treba bo več predavanj in izobrazbe, da bomo postavili popolno moze na mesta v strokovnih organizacijah, ne pa samo, da je polovičarstvo. Odbor se trudi po svojih močeh, da nudi članstvu čim več, vendar pa ne more delati čudežev. Dalje se je sklenilo, da priredi podružnica dne 29. maja t. l. vrtno veselico v gostilni pri Kratkiju ter že danes vabimo vse sodruge naših sorodnih organizacij, da ta dan pohite v Št. Vid, da si podamo roke, ter za par uric pozabimo vse naše gorje. Da pa bodo vsi oni sodrug in sodružice, ki bodo prišli na našo veselico, zadovoljni, zato jamči odbor podružnice v Št. Vidu. Na veselo svidenje vam kličemo »Družnost!«

Janko.

SPLOŠNA DELAVSKA STROKOVNA ZVEZA

ENOTNOST MED TEKSTILNIM DELAVSTVOM UPOSTAVLJENA

Spor radi organiziranja tekstilnih delavcev, ki je nastal ob stavki v letu 1936, ko je nekaj tekstilnih delavcev odšlo v Savez tekstilno odednih radnika, je likvidiran in so se ti člani vrnili v Splošno delavsko strokovno zvezo Jugoslavije.

Centrala SDSZJ je te dni dobila sledeč dopis:

»Na podlagi sklepa konference, ki se je vršila med predstavniki Urša iz Beograda, Saveza tekstilno očečnih radnika iz Zagreba, Splošne del. strok. zveze in Strok. komisije iz Ljubljane glede pripadnosti in organiziranja tekstilnih delavcev v Sloveniji, je podsavez STORA na svoji seji dne 3. maja sklenil, likvidirati svoje podružnice in delovanje v Sloveniji ter upotiti svoje članstvo v SDSZ.

Podsvezna uprava STORA želi, da se uredijo razmere med SDSZ in STOROM tako, kakor je bil napravljen sporazum med temi organizacijami.

1. Da se čimprej osnuje tekstilna podzveza in da se določi delokrog in razmere do centralnega odbora SDSZ.

2. Da SDSZ prizna tekstilnim delavcem vse pravice in čas članstva v STOR.

3. Da se izvrši sestanek predstavnikov SDSZ in podsaveza STOR in se uredijo vse tekoče organizacijske stvari in porazgovori o bodočem delu:

a) da se takoj prične s široko akcijo za organiziranje tekstilnega delavstva v SDSZ; b) da se takoj prične in ukrene vse potrebno, da se bo v tovarnah uveljavila kolektivna pogodba. Napravijo naj se na mero-dajnih mestih potrebne intervencije.

Zelimo tudi, da se zopet sprejme v organizacijo SDSZ vsi oni člani, ki so bili zaradi taktičnih razlik izključeni iz SDSZ.

Mislimo, da je v interesu SDSZ in vsega tekstilnega delavstva, da se to izvrši, ker bi s tem bile odstranjene mnoge ovire, da se vse tekstilno delavstvo zbere v SDSZ. Mi bomo vplivali z vso silo na vse članstvo našega podsaveza, da z vsemi močmi dela za ukrepitev SDSZ.

Le tako, če se ti pogoji izpolnijo, bo mogoče pridobiti tekstilno delavstvo, da se organizira v SDSZ.

S sodružnim pozdravom
Za:

Ujedinjeni Savez tekstilno očečnih radnika i radnica Jugoslavije, podsavez Ljubljana.
Ljubljana, 9. maja 1938.

Leskošek Franc, l. r. Sluga Franc, l. r.

Dne 10. maja je bil napravljen zapisnik v sporazumu, ki se glasi:

ZAPISNIK.

Sestali so se:
Leskošek Franc in Sluga Franc za Savez tekstilno očečnih radnika in centralni tajnik Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije Lovro Jakomin in se z ozirom na sklepe konference z dne 15. marca 1938 o sodelovanju med Savez tekstilno očečnih radnika in Splošno del. strok. zvezo za izvedbo sklepov navedene konference sporazumeli se o sledečem:

1. Da se čimprej osnuje v smislu zvezinih pravil SDSZJ podzveza za tekstilno delavstvo in tekstilne sekcije po podružnicah, s posebnim v pravih pervidenim pravilnikom se določi delokrog in potrebna navodila za poslovanje podzveze. Tak pravilnik bo po zaslišanju prizadetih izdal Centralni upravni odbor zveze.

2. Splošna delavska strokovna zveza prizna vsem onim tekstilnim delavcem, ki so bili v Sloveniji člani Saveza tekstilno očečnih radnika, vse tam pridobljene članske pravice. Tem članom se bodo brezplačno zametale članske izkaznice z izkaznicami SDKJ, v katere se bo vneslo vse prejšnje vplačane prispevke o članarini.

3. Sprejem onih tekstilnih članov, ki so bili radi stavke izključeni, bo obravnaval centralni odbor, če se za sprejem prijavijo.

4. Iz saveza Tekstilno očečnih radnika pristopivši člani jemljejo pravila in pravilnik SDSZ na znanje in ravnanje.

5. Končno je sporazumljeno, da se takoj prične s široko akcijo za organiziranje tekstilnega delavstva v SDSZ in prične s potrebnimi ukrepi, da se bo obstoječa kolektivna pogodba striktno izvajala.

V Ljubljani, dne 10. maja 1938.

Za S. T. O. R.:

Sluga Franc, l. r. Leskošek Franc, l. r.

Za S. D. S. Z. J.:

Svetek Franc, l. r., predsednik

Jakomin Lovro, l. r., tajnik.

Vse tekstilno delavstvo pozivamo, da se kompaktno organizira, da bo mogoče izvesti točke, ki so navedene v sporazumu.

ŽIVILCI

LJUBLJANA

Mesečni sestanek pekovskih in mesarskih pomočnikov se je vršil 8. maja pri Lloyd. Poročal je s. Tome o anketi, katero je sklical minister za soc. politiko in narodno zdravje v Beograd. Anketa je bila sklicana na željo pekovskih mojstrov, ki so imeli namen, da bi se Uredba o omejitvi nočnega dela v pekarnah poslabšala in da bi se s skupnim delom (pri tabli) pričelo že ob 24. uri (sedaj ob 3. uri), pripravljala dela pa naj bi bila popolnoma prosta. Pekovsko delavstvo so zastopali ss. Grubauer, centr. tajnik S. Z. R. J., Tome Ivan za dravsko banovino, ter ostali iz Hrvatske, Dalmacije, Bosne in Srbije. Pekovski mojstri so bili zastopani z okoli 100 delegati. Njihov glavni govornik je bil g. Milan Bašić, tajnik pekovskih poslodavskih organizacij v Jugoslaviji, kateremu pa so srbski pekovski mojstri zelo nasprotovali. Slovenske pekove mojstre sta zastopala gg. Vidmar K. iz Ljubljane in Koren J. iz Maribora. Zastopane so bile tudi vse Delavske zbornice in Inšpekcije dela. Anketo je otvoril minister za soc. politiko in narodno zdravje g. D. Cvetković. Vodil pa je anketo načelnik ministrstva za soc. politiko in narodno zdravje g. D. Jeremič, ki je uvodoma prečital zanimivo poročilo Centralnega higijenskega urada v Beogradu,

kar je silno porazno delovalo na mojstre, ker je obelodanilo vse nedostatke v pekovski obrti, pa tudi take — o zdravstvenem stanju pekovskega delavstva — kar sicer ne pride v javnost. Nad vse važno pa je bilo poročilo Inšpektorja dela za Savsko banovino iz Zagreba, kar je napravilo pravi hrušč med pekovskimi mojstri. Povedal je med drugim, da je morala kontrola Inšpekcije dela pri pregledovanju pekarn nekajkrat celo s silo vdreti v pekarno, da jih je mogla pregledati in ugotoviti dejanski stan. Naša Inšpekcija dela je molčala — menda ... odslej ne bo več zaostajala za ostalimi Inšpekcijami dela? Na ožji anketi se je konstatiralo: 1. Delavski predstavniki stoji na stališču, da je treba sedanjo Uredbo o omejitvi nočnega dela v pekarnah izvesti v življenje kot predhodno etapo, s katero se bo omogočilo ratificiranje mednarodne konvencije o popolni prepovedi nočnega dela v pekarnah. 2. Poslodavski predstavniki stoji na stališču, da je sedanjo Uredbo nemogoče sprovesti in zahtevajo, da naj se delo pri tabli prične ob 24. uri pa do 2. ure, predela pa naj bi bila popolnoma prosta. Zahtevajo, da naj se omogoči reguliranje nočnega dela v pekarnah in ostalih delavskih odnošajev potom kolektivnih pogodb.

3. Predstavniki obeh strani zahtevajo, da naj se zaprosi ministra za trgovino, obrt in industrijo, da pristane čim preje na Pravilnik o higijenski in tehnični ureditvi, katero je izdelano s strani min. za soc. pol. in nar. zdravja, itd. 4. Delavski predstavniki zahtevajo, da se § 155. o. z. izpopolni v tem smislu, da ne velja sedanji predpis tega §-a za pekarno. 5. Predstavniki obeh strani zahtevajo, da so omogoči sklepanje kolektivnih pogodb tudi morebitnim pekovskim poslodavskim strokovnim organizacijam. — To je bil sedanji rezultat te ankete, kaj pa bo ukrenil minister za soc. politiko in narodno zdravje, pa bo pokazala prihodnost. — Na sestanku se je razpravljalo tudi o banovinski kolektivni pogodbi za pekovsko delavstvo in o nedeliskem počitku za mesarsko delavstvo. Pekovski in mesarski delavci! Vaše zahteve se bodo izpolnile le tedaj, če bodele strnili vaše vrste v strokovni organizaciji, sicer pa boste delali ponoči in podnevi in brez rednega nedeljskega počitka ter pri naimizernejšem zaslužku. Prva Vaša naloga pa mora biti: Enotni in združeni v boj za odpravo hrane in stanovanja pri delodajalcih! T.

Črtice in beležke

Papirniški kartel

V sredi meseca februarja t. l. se je vpisala v trgovski register nova delniška družba pod firmo Centro papir, z delokrogom za celo državo. Po informacijah, ki smo jih prejeli, ni ta družba tako nedolžna kakor je nedolžno njeno ime, kajti s to družbo je ustanovljen kartel papirne industrije za celo državo, kjer bodo imele glavno besedo Združene papirnice d. d. Vevče, saj znaša njihov delež pri tej družbi 58 odst., kar jim je očitno dodeljeno po njihovi kapacitetni moči.

Spričo te vesti stopa pred nas vprašanje o namenu takšne družbe? Če se je ta družba ustanovila z namenom, da se uredi gospodarske razmere na papirnem trgu in da vzpostavi tudi socialni red med producentom in konzumentom, tako, da bo dana možnost, pošteno se preživljati tudi delavstvu, ki je zaposleno v papirni industriji, potem je stvar v redu. Vendar pa se na take stvari ne smemo preveč zanašati, kajti prav dobro vemo, da se je zadnja leta ustanovilo širok države precejšnje število novih delniških družb s skoro istim namenom, pa vendar se gospodarske razmere zato niso nič izboljšale in tudi na socialnem polju se ni napravilo nobenega reda. Saj se dan za dnem pojavljajo številni brezposelni, iščejo sredstev in proseč miloščine pri raznih ustanovah, kakor tudi pri privatnikih, da si ohranijo golo življenje.

Med tem pa se na drugi strani kopicijo zaloge vsakovrstnih najnujnejših življenjskih potrebščin, ki pa so privatna last velikih delniških družb, ali pa posameznih kapitalistov ter so za veliko število praznih železnic zaklenjene z devetimi ključi.

Kmalu za to vestjo pa smo čitali v slovenskih dnevnikih, ki pa so tiskani na inozemskem papirju, nekako pritožbo »Društva tiskarnarjev« ter so se nam ob tej priliki porajale čisto nove misli.

Ljudje, ki vsaj delno poznajo gospodarske razmere in odnošaje med tiskarnami in domačo papirno industrijo, so začudeni stali pred vprašanjem, kako more priti Društvo tiskarnarjev prvo, ki nastopa proti Centro papirju, ko poznavalci razmer ugotavljajo, da komaj 1 odst. domače produkcije papirja porabijo domače tiskarne, ki se smatrajo za največjega potrošnika papirja: kar v resnici tudi so, samo s to razliko, da one ne rabijo domačega papirja, kar bi morala biti sveta dolžnost vsem krščanskim in nekrščanskim rodoljubom in nacionalistom, pa vendar tega ne smatrajo za svojo dolžnost, pač pa naročajo papir v inozemstvu ter na njega tiskajo reklamo: Kupuj domače blago! Saj reklama rodi tudi dobre sadove, pa naj bo tiskana na domačem ali inozemskem papirju, samo da je profit.

Statistike pa nam povedo, da se letno uvaža v našo državo približno

za ca. 90 milj. din raznega papirja, med tem pa je za ca. 30 milj. din samo tiskarskega papirja, ki ga izključno rabijo le tiskarne. Med vsem tem uvoznim papirjem pa je le malenkosten odstotek specialnega papirja in bi bil ta uvoz upravičen.

Spričo vseh teh dejstev pa ne moremo kar molče naprej, pač pa bomo primorani, budno slediti razvoju vseh dogodkov, ki bodo v zvezi z ustanovitvijo delniške družbe Centro papir. Temu primerno se bodo morali tudi del. pap. industrije povezati v svojih organizacijah in si ustvariti takšen kartel za celo državo, ki bo tudi znal ščititi in braniti interese delavstva papirne industrije.

V Jugoslaviji je vložena okrog šest in pol milijard inozemskega kapitala, večinoma v rudnike in industrije. Od tega je največ francoskega, namreč 17 odst. — Angleškega je 14 odst., čehoslovaškega 12 odst., švicarskega 11 odst., italijanskega 8 odst., ostale dežele pa ga imajo le par odstotkov, najmanj med njimi Nemčija, ki pa v investiranju v Jugoslaviji gre zopet naglo navzgor. Njen kapital po vojni je bil v Jugoslaviji zaplenjen, s čimer bo dolgo, ko bo spet na vrhuncu. Italijanski kapital v Jugoslaviji znaša 250 milijonov dinarjev. Zastopan je največ v dvajsetih velikih podjetjih cementa, tekstilne in premo-govniške industrije.

Jugoslavija se zanima tudi za fizično vzgojo. Predviden je izdatek 6 milijonov Din za Sokola, 600.000 Din za gasilce in 600.000 za sokolski izlet v Prago.

V Beogradu je bilo lani zgrajenih 118 pritličnih, 87 enonadstropnih in 115 večnadstropnih hiš. Po drugih mestih Jugoslavije jih grade veliko manj, dasi bi jih prav tako potrebovali. Vzrok je, ker imajo v Beogradu na razpolago za graditev več sredstev kot pa drugod v državi.

Tekstilna industrija v Jugoslaviji zaposluje zdaj kakih 63.000 delavcev, ali okrog 30.000 več kakor pred petimi leti.

Znak solidarnosti. Malo je dežel, v kateri bi delavci za lojalistično Španijo toliko storili, kakor store v Franciji. Prispevali so že milijone frankov, prevzeli v oskrbo tisoče sirot iz Španije in poslali v njo na stotine vagonov živil in obleke. Ker so v te namene potrebni redni dohodki, so francoski delavci že pred meseci sklenili, prispevati eno uro zaslužka vsak dan v pomoč lojalistični Španiji.

Vojna sila Čehoslovaške. Čehoslovaška je po obsegu majhna dežela, a ima tehnično eno izmed najboljših opremljenih armad, kar jih je na svetu. Šteje 14 divizij in nad 163.000 vojakov stalno pod orožjem. — Vojnih aeroplanov najboljšje vrste ima kakih 600 in 134.000 avtomobilov, ki jih v slučaju vojne lahko zaseže v obrambne namene.

Nova važnost Donave

Donava je ena najvažnejših plovbnih rek v Evropi, oziroma najvažnejša. Nemčija bo kmalu imela na nji floto močnih topničark, s kakršnimi je Avstrija zelo uspešno operirala v zadnji svetovni vojni. Zase zahteva Nemčija privilegij popolne nadvlade nad Donavo do Bratislave. Donava je bila po sklenjenem miru pod upravo mednarodne komisije, ki je regulirala plovbo po nji. Ako Nemčija vzame tako velik del Donave docela pod svoje področje, bo to njena prednost, kakršne se boje vse druge dežele v podunavju, posebno Rumunija. Druge podonavske dežele so Ogrska, Jugoslavija in Bolgarija. Če se zedinijo, lahko Nemčiji nagajajo, da njene ladje po Donavi ne bi moge v Črno morje. Na tem vprašanju je posebno zainteresirana tudi sovjetska Rusija, ki je ob Črnem morju najvažnejša sila.

Izdatki za žandarmerijo so v Jugoslaviji zvišani 42 milijonov dinarjev več kakor so bili lani. Skupno bo potrošek za orožništvo v tem fiskalnem letu 358 milijonov Din, izdatki za policijo, ki je tudi državna, pa 74 milijonov Din. Ves ta aparat je v področju notranjega ministra; ...

Generalni štabi zdaj skoro stalno na potovanjih. Ko so se nedavno sšli člani francoskega in angleškega generalnega štaba na posvetovanje, so bili v Berlinu zelo nejevoljni. Kajti taki sestanki pomenijo samo razgovore, kako čim uspešneje voditi vojno. Tudi člani generalnega štaba sovjetske Rusije bde. Bili so prošle tedne že večkrat na posvetovanjih v Prazi in v Parizu. Rusija pravi, da je pripravljena Čehoslovaški pomagati, ako ji Hitler napade, pod pogojem, da ji pomaga tudi Francija.

Norveško delavstvo spet v socialistični internacionali

Po razkolih leta 1919 je norveška delavska stranka, ki je po svojem sestavu in razumništvu ena izmed najboljših v svetovnem delavskem gibanju, šla s komunistično Rusijo. Toda v komunistični internacionali ni bila dolgo, ker Norvežani niso navajeni ukazovalnih navodil. Izstopili so iz kominterne, a delavski socialistični internacionali, s katero so nato idejno delovali, se niso pridružili do svojega prošlega zbora. S pridružitvijo norveške stranke je soc. internacionala veliko pridobila.

Železnice prispevajo za kritje državnega proračuna znatne vsote in sicer 10 odst. od tovarnine in 20 odst. od potniških vozovnic. Lansko leto je zneslo to 340 milijonov dinarjev. Razen tega pa je šel v državno blagajno tudi presežek dohodkov, t. j. kolikor je železniška uprava več prejela, kot izdala, v znesku 255 milijonov dinarjev. Ako bi bila državna podjetja samostojna, bi s presežki sama razpolagala in se vzdrževala, država pa bi morala svoje izdatke kriti z davki. Ker pa je nalaganje davkov nepopolno, je praktičneje, ako enostavno pobere milijonske presežke, ki jih dajo podjetja. Milijonske presežke železnic vplačajo seveda konzumenti, ker se tovarnina približe k ceni blaga in pa potniki. V krajih, kjer ni železnic, ljudje k tem milijonom ničesar ne prispevajo.

Obvestila

VELESEJEM V LJUBLJANI

XVIII. Mednarodni pomladanski velesejem v Ljubljani se bo vršil od 4.—13. junija 1938. Razstava bo ogromna in spolnjena, ter je vsem udeležencem po železnici in ladjah zajamčena polovična voznina, katere se lahko posluži vsak udeleženec.

ORDINACIJA OUZD V KRANJU

Sporočamo, da ordinirajo v uradovem ambulotoriju v Kranju 4 zdravniki in sicer: 1. Dr. Vrtnjak od 8. do pol 11. ure. 2. Dr. Globočnik od pol 10. do 12. ure. 3. Dr. Bežek od pol 13. do 15. ure. 4. Dr. Bežič od 14. do pol 17. ure.

V vsako delavsko stanovanje naš delavski tisk!